

**PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA GMINY PAKOŚĆ
na lata 2016-2020.**

WPROWADZENIE.

Czym jest zdrowie psychiczne?

Zdrowie psychiczne to termin trudny do zdefiniowania. W naszym kraju zaburzenia psychiczne ciągle kojarzą się z izolacją, zamkniętym zakładem opieki.

Według WHO (Światowa Organizacja Zdrowia) zdrowie psychiczne to nie tylko brak zaburzeń psychicznych, ale również stan, w którym osoba zdaje sobie sprawę ze swojego potencjału, potrafi radzić sobie ze stresem, jest zdolna do miłości, twórczości i efektywnej pracy, jest w stanie funkcjonować w społeczeństwie.

Zdrowie psychiczne dotyczy każdego z nas, jest ważnym elementem składającym się na całość naszego zdrowia, tym samym na poczucie jakości życia.

Problemy emocjonalne i schorzenia o podłożu psychicznym są powszechne we wszystkich krajach, kulturach, wiążą się z cierpieniem. Nie budujmy więc tabu i piętna wokół dolegliwości psychicznych. Kształtowanie odpowiedniej świadomości na temat chorób psychicznych i edukacja społeczeństwa w tym zakresie może nam pomóc „oswoić” strach z nimi związany. Potrzeba nam więcej zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także skutecznego przeciwdziałania dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

O ile w przypadku chorób ciała lekarz może dociec przyczyny i przewidzieć skutki, o tyle trudne jest to w wypadku zdrowia psychicznego. Dlatego tak ważna dla zdrowia psychicznego jest profilaktyka. To przede wszystkim wiedza na temat zaburzeń i chorób psychicznych, która pozwala je lepiej zrozumieć. To wreszcie nauka radzenia sobie ze stresem, którego w dzisiejszych czasach nie sposób uniknąć. Ochrona zdrowia mieszkańców, w tym ochrona zdrowia psychicznego należy do zadań własnych gminy.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.), ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej, samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ponadto w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne, a także inne osoby fizyczne i prawne. Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje w szczególności:

- 1) promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- 2) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 3) kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałanie ich dyskryminacji.

Obowiązki Gminy Pakość w zakresie zdrowia, w tym zdrowia psychicznego wyznaczają następujące akty prawne:

- 1) ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- 2) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, określająca, że „zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty z zakresu ochrony zdrowia należy do zadań własnych gminy”,

- 3) ustawa z dnia 27 marca 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 4) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 5) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 6) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego określa elementy polityki zdrowotnej Gminy Pakość w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców, które mogą przyczynić się do wypracowania założeń pomocy i opieki w zakresie ochrony zdrowia psychicznego w ramach realizowanych zadań własnych.

ROZDZIAŁ I – POSTANOWIENIA OGÓLNE.

1. Autorzy programu: Urząd Miejski w Pakości Referat Spraw Obywatelskich, Obronnych i Ochrony zdrowia.

2. Czas realizacji programu: lata 2016-2020.

3. Odbiorcy programu:

- 1) osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- 2) upośledzone umysłowo,
- 3) wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoby te wymagają świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

4. Realizatorzy programu:

- 1) Rada Miejska w Pakości i jej Komisje w zakresie określania polityki zdrowotnej i finansowej gminy.
- 2) Urząd Miejski w Pakości w zakresie realizacji Programu, współpracy z adresatami programu, dysponowania środkami finansowymi.

5. Instytucje i organizacje pozarządowe – współrealizatorzy programu:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości,
- 2) NZOZ „Medicus” sp.j. w Pakości.
- 3) Szpital Powiatowy w Inowrocławiu, Poradnia Zdrowia Psychicznego.
- 4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Inowrocławiu.
- 5) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pakości.
- 6) Odwykowo-Psychiatryczny Ośrodek Lecznicy w Inowrocławiu.
- 7) Szkoły podstawowe, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalne.
- 8) Inne podmioty, których działalność służy pomocy i opiece w zakresie ochrony zdrowia psychicznego.

6. Cele programu:

Celem Programu jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Pakość właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego oraz tworzenie form opieki i pomocy w obszarze zdrowia psychicznego niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;

- 1) promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, w szczególności szkołach podstawowych, gimnazjum i Zespole Szkół

- Ponadgimnazjalnych na terenie gminy, pozyskiwanie do współpracy rodziców i instytucji,
- 2) profilaktyka – wspieranie zdrowia psychicznego poprzez rozszerzenie pomocy mieszkańcom Gminy w zakresie pomocy udzielanej przez podmioty powołane do udzielania wsparcia,
 - 3) zapobieganie zaburzeniom psychicznym, spowodowanym nadużywaniem alkoholu oraz używaniem substancji psychoaktywnych.

ROZDZIAŁ II – METRYKA GMINY.

Pakość jest miastem w województwie kujawsko-pomorskim, powiecie inowrocławskim, siedzibą gminy miejsko-wiejskiej. Zajmuje powierzchnię 86 km², zamieszkuje ją 9.798 mieszkańców (stan na 31.12.2015 r.), w tym: miasto – 5.677 osób, wieś – 4.121 osoby.

Budżet Gminy Pakość:

- 1) na rok 2015
 - dochody: 31.884.366,13 zł
 - wydatki: 30.778.618,64 zł
 - na ochronę zdrowia: **8.000,00 zł**,
 - w tym na ochronę zdrowia psychicznego: **500,00 zł**,
- 2) na rok 2016 zaplanowano:
 - dochody: 28.075.141,00 zł
 - wydatki: 31.375.141,00 zł
 - na ochronę zdrowia: **4.000,00 zł**,
 - w tym na ochronę zdrowia psychicznego: **500,00 zł**

ROZDZIAŁ III – DIAGNOZA OBSZARU OBJĘTEGO PROGRAMEM.

Jak podano w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, podstawowym wskaźnikiem stanu zdrowia psychicznego Polaków jest rozpowszechnienie zaburzeń psychicznych, rejestrowanych w placówkach psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym także związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych: alkoholu, narkotyków, dopalaczy i leków.

Ze sprawozdania z realizacji NPOZP w 2013 r. wynika, że w ramach psychiatrycznej opieki w warunkach ambulatoryjnych udzielono świadczeń zdrowotnych 1.460.168 osobom. Osób leczonych z powodu zaburzeń w dziennej opiece zdrowotnej było 38.304. W zakładach psychiatrycznych opieki stacjonarnej leczono 207.371 pacjentów.

Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi leczonych w Poradni Zdrowia Psychicznego w 2010 r. (dane z Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2012-2015 w powiecie inowrocławskim):

- schizofrenia 414 osób,
- inne zaburzenia psychotyczne i urojeniowe 184 osoby,
- depresje nawracające 223 osoby,
- zaburzenia nerwicowe 1149 osób,
- upośledzenie umysłowe 180 osób.

Z danych przedstawionych przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Medicus” sp.j. wynika, że objęto opieką :

- w roku 2014 :

- 47 osób z zaburzeniami depresyjnymi,
 - 189 osób z innymi zaburzeniami nerwicowymi, w tym 10 dzieci,
 - 34 osoby ze schizofrenią,
 - 15 osób z innym upośledzeniem umysłowym,
- w roku 2015 :
- 48 osób z zaburzeniami depresyjnymi,
 - 191 osób z innymi zaburzeniami nerwicowymi, w tym 11 dzieci,
 - 34 osoby ze schizofrenią,
 - 16 osób z innym upośledzeniem umysłowym.

Jak wynika z powyższego zestawienia także nasze środowisko społeczne, nie jest wolne od zachorowań z zaburzeniami nerwicowymi i psychicznymi. Dlatego celowym jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości objął wsparciem osoby z zaburzeniami psychicznymi, w roku 2014 z pomocy skorzystały 22 osoby, a w I kwartale roku 2015 z pomocy skorzystało 21 osób. Były to następujące formy wsparcia: zasiłki stałe, okresowe i celowe, specjalistyczne usługi opiekuńcze, posiłki i świadczenia pieniężne.

ROZDZIAŁ IV – ZAŁOŻENIA PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA GMINY PAKOŚĆ do 2020 r.

Wskazane w Rozdziale I Cele Programu będą realizowane poprzez następujące działania:

1. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu:

- a) prowadzenie działań z zakresu promocji i zapobiegania problemom zdrowia psychicznego, poprzez organizowanie warsztatów, pogadanek itp.
- b) prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych o zagrożeniach dla zdrowia psychicznego,
- c) prowadzenie działań profilaktycznych, związanych z ryzykiem wystąpienia zaburzeń psychicznych u osób nadużywających alkoholu lub innych uzależnień,
- d) podnoszenie świadomości mieszkańców gminy Pakość na temat promocji zdrowia psychicznego poprzez rozpowszechnianie ulotek, plakatów, informacji w lokalnej prasie.

Wskaźnik monitorujący:

- liczba osób uczestniczących w programach,
- liczba publikacji, ulotek.

2. Zapobieganie zaburzeniom psychicznym:

- a) zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych w zakresie poradnictwa psychiatrycznego, psychologicznego i terapeutycznego,
- b) ścisła współpraca podmiotów powołanych do pomocy rodzinom i udzielanie wsparcia w sytuacjach kryzysowych,
- c) realizacja zadań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii.

Wskaźnik monitorujący:

- liczba osób objętych programem,

- liczba osób korzystających z porad.

3. Organizacja pomocy i zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki niezbędnych do życia w środowisku społecznym i rodzinnym:

- a) współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pakości,

Wskaźnik monitorujący:

- udzielone wsparcie finansowe,
- ilość udzielonych porad.

4. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi:

- a) współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy,
- b) pomoc służb socjalnych w tym zakresie.

Wskaźnik monitorujący:

- liczba osób korzystających z doradztwa.

ROZDZIAŁ V – ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

Źródła finansowania Programu:

1. budżet gminy Pakość,
2. pozyskane środki zewnętrzne.

ROZDZIAŁ VI – SPRAWOZDAWCZOŚĆ.

W terminie do 15 maja, przygotowywane jest sprawozdanie z realizacji zadań zawartych w Programie za rok poprzedni, które przesyłane jest Ministrowi Zdrowia lub wskazanemu przez niego podmiotowi. Kopia sprawozdania zostanie następnie przedłożona Radzie Miejskiej.

Wszędzie – w rodzinie, szkole, miejscu pracy, podczas spędzania wolnego czasu, występuje mnóstwo czynników, które mogą korzystnie lub niekorzystnie wpływać na nasze zdrowie psychiczne. Gminny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego ma na celu zapobieganie, wsparcie i leczenie, o ile jest to możliwe, kiedy kryzysu zdrowia psychicznego nie da się uniknąć. Potrzeba więc zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także skutecznego przeciwdziałania dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Sporządziła:

Elżbieta Szymborska